

GELECEĞİN SAVAŞLARI

Yrd.Doç.Dr.Sait YILMAZ

Tarihçiler Fransız devriminden İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar olan dönemi küresel savaş devri olarak tanımlayacaktır¹. Savaş felsefesine ilişkin olarak ise 20. Yüzyılda kıtasal okulun düşünceleri küresel boyutlar kazandı. Bu anlayış içinde dünya çeşitli hareket alanlarına, bölgesel sorumluluk sahalara ve yerel operasyon bölgelerine bölündü. Geleneksel kıtasal strateji küresel ordular ile geniş hareket alanlarında kesin sonuçlu savaşları, manevra ve ateşi gücünü gerektiren tercihen taarruz hareketini öngörmekteydi. Ancak, 1990'lı yıllarda küresel bilgi devriminin başlaması ile birlikte kıtasal askeri okul savaş felsefesini yeniden gözden geçirmek zorunda kaldı. İnsan sayısının öne çıktığı ve daha çok zorunlu askerliğe dayalı kitle ordusu anlayışı hala örnekleri olmakla birlikte dünyada gittikçe kaybolmaktadır. İçinde bulunduğumuz çağ; niteliğin niceliğe tercih edildiği, savaşın bilgisayarlaştığı, ticari teknolojilerin savunma için rolünün arttığı 'potansiyel yüksek teknoloji savaş' dönemidir. Teknolojik üstünlükleri olan, uygun silah ve araçlarla donatılmış ve sistemler dahilinde entegre olmuş, iyi eğitilmiş birlikler devrindeyiz.

Teknolojilerin savaş ortamında meydana getirdiği değişiklikler.

1991 yılındaki Körfez Savaşı; savaşın karakterini değiştiren bilgi teknolojilerine dayalı anlayışın gelişmesinde önemli bir rol oynadı. Bilgi sistemleri içinde mikro-çip ve band genişliği yeni savaş doktrininin gelişmesinde teknolojik anahtarlar olarak ortaya çıktı. Üç yeni teknoloji olan bilgisayarlar, uydular ve sensörlere dayalı komuta ve kontrol teknolojileri; istihbarat, gözetleme, hedef tespit ve keşif (ISTAR) yöntemlerinde; uzun menzilli isabetli mühimmat, görünmez veya tespiti zor platform kabiliyetlerin ortaya çıkmasına veya önemli ölçüde gelişmelerine yol açtı². Bu teknolojiler kolektif olarak modern askeri teorinin temelleri olan farklı savaş seviyelerinin entegre edilmesinde yer ve zaman faktörlerinin yakınlaşmasını sağladı. Böylece geçmişin çeşitli bloklar halinde çatışmalar yapılan doğrusal savaş alanı yerini genişlik, derinlik ve yükseklik boyutlarında komutanların vasıtalarını ve seçeneklerini kullandığı ve düşmanla eş zamanlı fiziksel temas ve angajmanı artıran bir savaş ortamına bıraktı. Muharebe gücünün savaş alanının tüm boyutlarında eş zamanlı kullanımı nosyonu silah sistemleri ile gözetleme tekniklerinin elektronik veya dijital olarak entegre olması anlamına gelen savaş alanında her nişancıya sensör yaklaşımını ortaya çıkardı.

Muharebe alanında her şey bilgisayarlaşmaya ve hızlı bir iletişim sistemi ile birbirine bağlanmaya başlamıştır. 21. yüzyılda artık komuta hiyerarşisi değil 'ağ merkezli' savaş kurgusu öne çıkmıştır. Bu amaçla dijital haritalar yolu ile ağ kullanılarak tüm birimlerin tek erden yukarıya doğru entegre olmasını sağlayacak bir internet geliştirilmeye çalışılmaktadır³. Dijitalleşme; durum farkındalığını (dost ve düşman durumu hakkında gerçek zamanlı bilgi) ve savaş alanında muharebe gücünün senkronizasyonunu geliştirdi⁴. Silahlı kuvvetlerin vasıtaları arasında çok boyutlu eş zamanlılığa uyan; Cruise füzeleri, hareket alanı füzeleri, taarruz helikopterleri, uçak, roket, sensörler ve insansız hava araçlarına olan ihtiyaç öne çıkmaya başladı. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak başta ABD olmak üzere önde gelen Batılı ülkeler tam boyutlu taarruza dayanan yeni askeri kuvvet konseptini benimsediler. Modern savaş rakibi yenmek, zayıflatmak veya niyetinden vazgeçirmek amacına yönelik olarak pek çok

¹ Michael Howard: "War in European History", Oxford University Press, (Oxford, 1975), p.75.

² Ryan Henry, C. Edward Peartree: "The Information Revolution and International Security", CSIS Press, (Washington DC, 1998), p.21-22.

³ Defense News: "U.S. To Share Intelligence With More Allies", (Nov 24, 2003), p.12.

⁴ John L. Romjue: "American Army Doctrine for the Post-Cold War", Military History Office, United States Army Training and Doctrine Command, (Fort Monroe, VA, 1997), ch. 5.

yeni taktik vasıtanın kullanılmasını gerektirmektedir. Bu taktikler konvansiyonel güce daha az dayalı ancak teknolojinin avantajlarını daha çok kullanan asimetrik saldırı yöntemleri içermektedir. Bazı devletler artan bir şekilde konvansiyonel ve asimetrik taktikleri savaş alanında birleştirerek modern savaş anlayışının dönüşümünü gerçekleştirmektedir.

Gelecekte zaferler, isabetli atışları süratli manevralarla birleştirebilen komutanlar tarafından kazanılacaktır. Çok boyutlu yeni savaş ortamında fiziki hareket serbestisi kazanımını teknolojik olarak gerçekleştiremeyen taraf için zayıf kaçınılmaz olacaktır. Yeni teknolojiler silahların menzilini artırmakta, reaksiyon süresini azaltmakta ve insan kapasitesini aşacak şekilde savaş alanının koşullarını değiştirmektedir. Bu kapsamda bu teknolojilere sahip olanlar; psikolojik savaş, gözetleme, keşif ve istihbarat kabiliyetleri ile desteklenen; her hava şartında, gece ve gündüz, ikmal yapmadan, daha uzun süre, yüksek öldürücü güce sahip silahlarla, hedef tarafından hiç görülmeden veya önce görerek, doğrudan ateş sistemleri, daha kısa süreli angajman avantajlarını kullanacaktır. Bu teknoloji ile başa çıkmak için karşı teknoloji ve kuvvet yapıları geliştirilecektir. Geleceğin savaş alanında taarruza dayalı bir strateji geliştirmek isteyenler, mikroçiplerini düşmanla temas halinde kullanabilecekleri yeni nesil manevra unsur ve platformları üretecek şekilde dizayn etmektedir. Savaş aynı zamanda siberuzaya kaymaktadır. Sanal alemdeki savaşlar da bilgi teknolojisinin yaygınlaşması ile rakibin bilgi sistemlerini felç etmeye yönelik yeni konseptler, taktikler ve vasıtalar kazanacaktır.

21. yüzyılın savaşları üç ana kategoride olacaktır.

21. yüzyılın savaşlarını üç ana kategoride değerlendirmek gerekir; konvansiyonel muharebeler, nükleer muharebeler ve özel savaş metotları. 21. yüzyıldaki savaşların yapısını etkileyecek birinci unsur, savaş alanının ülke topraklarından çok uzakta olma olasılığıdır. Bu nedenle silahlı güce dayalı ve dayalı olmayan stratejiler kullanılacaktır. ABD'nin nükleer taarruzi vuruş sistemlerini yeni savaş doktrinine dahil etmesi ile nükleer silahlar savaşta kullanılabilir hale gelmekte, füze savunması ve beka kabiliyetlerinin önemi daha da artmaktadır⁵. Geleceğin savaş ortamı; doğrusal olmayan, dağınık yapıda ve değişen yoğunlukta olacaktır. Savaş ortamı; hücresel ve çok yönlü özelliklere sahip, uzayın da artan bir oranda muharebe sahası olarak kullanılmasıyla şekillenecektir⁶. Haberleşme, yönlendirme ve bilgi toplamak için uzayda vasıtalara ihtiyaç vardır. Uzayı kontrol edemediğimiz takdirde, kontrol edenler karşısında savaşı kaybedebilme olasılığımız çok fazladır. Uzay, operatif ve taktik uygulamalar için de kullanılabilir. Uzayın savaşa açılması savaş doktrin ve vasıtalarında önemli değişimlere yol açabilir.

Geleceğin savaşları; muharebe alanında en çok parayı, gayreti ve teknolojiyi kullananın değil, muharebe alanı ve düşman hakkında en iyi bilgiye sahip olanın kazanacağı bir olgu haline gelecektir. 21. yüzyılda taktik, operasyonel ve stratejik saldırılar eş zamanlı olarak üç boyutlu ateşler ile düşmanın hassas taraflarına yapılacaktır⁷. Bu ateşlerin etkinliğinin sırrı ise; isabet sistemleri ve dijitalleşme ile hedeflere dikişsiz angajmandır. Gelecek yıllarda düşük yoğunluklu çatışmalara yönelik askeri hareket kabiliyetlerinin önemi daha da artacaktır. İyi eğitilmiş birliklere sadece savaşmak için değil, savaş sonrası istikrar ve ülke inşası operasyonları için de ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. 21. yüzyılda silahlı kuvvetler caydırıcılıktan, savaşmaya, terörle mücadeleden barışı koruma ve doğal afetlerle mücadeleye kadar pek çok güvenlik görevini üstlenmeye hazır olmalıdır. Terörle mücadelede sofistike

⁵ US Department of Defense: "National Security and Nuclear Weapons: Maintaining Deterrence in the 21st Century", Defense Technical Information Center, (Washington D.C., July 2007).

⁶ Montgomery C. Meigs: "Operational Art in the New Century", Parameters: US Army War College Quarterly, Vol. 31, No.1, (Spring 2001), p. 4-15.

⁷ Jonathan Bailey: "The First World War and the Birth of the Modern Style of Warfare", Strategic and Combat Studies Institute, Occasional Paper No. 22, (Camberley, 1996), p.31.

yöntemler kullanılması ve güvenlik alanında teknolojinin geliştirilmesi güçlü ekonomik ve askeri yapılanmayı gerektirmektedir. Silahlı Kuvvetler dışında da askeri işlevleri olan zorlayıcı güç unsurlarına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların başında özellikle Irak Savaşı ile gündeme çok daha fazla oturan ‘özel askeri şirketler’ gelmektedir.

21. yüzyıl savaşları yeni bir silahlı kuvvetler gerektirmektedir.

21. yüzyılda kuvvet yapıları; her türlü hava şartında, her çeşit savaş alanında ve geleceğin hareketinin gerektirdiği her şekilde savaşıp galip gelebilmelidir. Teknolojideki gelişmeler bu yetenekleri artıracaktır. Fakat sonuçta savaş, makinelerin değil, insanların azim ve iradesinin mücadelesidir. Zaferin belirleyicisi iyi eğitilmiş ve sıkı birlikler olacaktır. Azim, sabır ve kendini feda etme kararlılığı; teknolojik üstünlüğe sahip fakat uzun süreli çatışmalara fazla tahammül edemeyen kuvvete karşı en etkili özelliklerdir. Müşterek hareket ve etkiye dayalı yaklaşımın temel strateji haline geldiği yeni savaş alanında askerlerin sık sık yalnız kalmaları ve izole olma ihtimali bulunmaktadır. Birliklerin birbirine karışması, irtibatın kopması, sis kullanımı vb. nedenlerle görüşün azalması gibi hususlar askerlerin dağılmasına ve yalnız kalmasına yol açabilecektir. Diğer yandan konvansiyonel, nükleer, biyolojik ve kimyasal silahların öldürücülüğünün artması zayıf oranlarını artıracak, birkaç saat içinde bir birliğin % 40-60’i imha olabilecektir. Bu durum kalanların tekrar yeni birlikler dahilinde savaşa sürülmesine neden olacaktır. Böyle bir savaşın mental zorlukları ile başa çıkabilmek, özellikle kitlesel zayıf karşısında stres ve dayanıklılığı artırabilmek, kaosu önlemek için özel eğitim programları gerekmektedir.

Sonuç olarak, içinde bulunduğumuz yıllar dünyanın gelişmiş ordularının Sanayi Devrimi ile başlayan kitlesel kuvvetler ile yer aldığı doğrusal savaş alanlarından bilgi çağının getirdiği ağ şeklinde kurgulanan doğrusal olmayan savaş alanlarına geçiş yaptığı bir dönemi temsil etmektedir. Savaş alanının bu değişimi askeri yapı, eğitim, doktrin ve profesyonel askeri eğitim ile birlikte her şeyin ötesinde savaş araçları ve platformları bakımından elde edilmesi çok zor yeni stratejik ve operasyonel ihtiyaçları dikte etmektedir. 21. yüzyılda muharebeler çok boyutlu olması nedeni ile kara, deniz, hava ve özel hareket kuvvetlerinin uyum içinde olmaları gerekmektedir. 21. yüzyıl savaş alanında satıh ve hava boyutunda tarihin kaydedemediği yoğunlukta müşterek kuvvetler yer alacaktır. Modern ordular artık savaşı hem asimetri hem de barış, kriz ve savaş dönemlerinin iç içe geçtiği müşterek (kara, deniz ve hava gücünün birlikte kullanıldığı) çatışmaların bir karışımı olarak görmelidir⁸. Bu yüzden mümkün olduğu kadar silahlı kuvvetler unsurlarının kullanımı müşterek konseptler dahilinde ele alınmalıdır. Geleceğin savaş alanına uygun bir kuvvet yapısı için; yeni, teknolojinin keskin uçlarını kullanan, hafif, manevra ve beka kabiliyeti yüksek, her türlü düşmana karşı kullanılabilen, çok karmaşık hareket alanlarında yer alabilecek, asgari alt yapı ve ikmal ile çalışabilen kabiliyetler gerekmektedir.

⁸ Michael Evans: “*The Continental School of Strategy: The Past, Present and Future of Land Power*”, Land Warfare Studies Centre, (Duntroon-Australia, June 2004), p.vii.